

Rozhodčí doložka a náklady řízení

Jestliže žalobce podal žalobu u soudu za situace, kdy si strany smluvně vyloučily projednání případného sporu před soudy, s tím, že spoléhal na to, že žalovaný nenamítne, že má být věc projednána v rozhodčím řízení, nebo že bude s projednáním věci před soudem souhlasit (prohlásí, že na rozhodčí smlouvě netrvá), a nebyl zde důvod pro to, aby soud žalobu projednal i přes existenci rozhodčí smlouvy (tedy tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věci se zabývat), pak z procesního hlediska žalobce zavinil, že řízení v dané věci muselo být zastaveno. Žalobce je tak podle § 146 odst. 2 o. s. ř. povinen nahradit náklady řízení žalovanému. V jednání žalovaného, který využil svého procesního práva a důvodně namítl nedostatek pravomoci soudu nelze spatřovat procesní zavinění zastavení řízení ve smyslu § 146 odst. 2 o. s. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2148/2016, ze dne 25.10.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Chemoprojekt, a. s., se sídlem v P., zastoupené Mgr. M.P., advokátem se sídlem v P., proti žalované Butadien Kralupy a. s., se sídlem v K.n.V., zastoupené JUDr. P.H., advokátkou se sídlem v P., o zaplacení částky 19.000.000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Mělníku pod sp. zn. 4 C 63/2014, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2015, č. j. 21 Co 57/2015-93, tak, že dovolání žalobkyně se zamítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Mělníku usnesením ze dne 16. 12. 2014, č. j. 4 C 63/2014-76, ve znění opravného usnesení Okresního soudu v Mělníku ze dne 22. 12. 2014, č. j. 4 C 63/2014-80, rozhodl, že řízení se zastavuje (bod I. výroku), žalobkyni se vrací soudní poplatek ve výši 760.000 Kč (bod II. výroku) a žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 126.324 Kč (bod III. výroku).

Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení částky 19.000.000 Kč s příslušenstvím z titulu neuhrazené části ceny díla. Žalovaná vznesla námitku překážky rozhodčí doložky, jež byla mezi účastníky sjednána ve smlouvě ze dne 9. 5. 2007. Soud prvního stupně uvedl, že z jejího článku 24, bodu 24.2, vyplývá, že „pro případ sporu mezi stranami může kterákoli ze stran tento spor předložit ke konečnému rozhodnutí Rozhodčímu soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky“. Jelikož žalovaná zjevně trvala na projednání věci před rozhodci a zároveň soud prvního stupně shledal, že věc může být podrobena rozhodčí smlouvě, rozhodl soud prvního stupně podle ustanovení § 103 a § 106 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“). O náhradě nákladů řízení rozhodl podle ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř. s tím, že to byla žalobkyně, kdo zavinil, že řízení bylo zastaveno, neboť věc měla být projednána před rozhodčím soudem.

K odvolání žalobkyně proti nákladovému výroku III. odvolací soud usnesením v záhlaví uvedeným usnesení soudu prvního stupně ve výroku pod bodem III. potvrdil (první výrok) a uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 31.762,50 Kč (druhý výrok).

Odvolací soud se ztotožnil s postupem soudu prvního stupně ohledně rozhodnutí o náhradě nákladů řízení. Uvedl, že je zřejmé, že zastavení řízení, posuzováno z procesního hlediska, zavinila žalobkyně, neboť podala žalobu u soudu přesto, že smlouva, kterou uzavřela se žalovanou, obsahuje ujednání, podle něhož bude spory mezi účastnicemi projednávat Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Za této situace tak žalobkyni stíhá povinnost hradit žalované náklady řízení (§ 146 odst. 2 věta první o. s. ř.). Napadený nákladový výrok III. usnesení soudu prvního stupně tedy jako věcně správný potvrdil.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně (dále též „dovolatelka“) dovolání s tím, že je považuje za přípustné dle ustanovení § 237 o. s. ř., uplatňujíc dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Dovolatelka má za to, že dovolání je přípustné z toho důvodu, že napadené usnesení závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to: „Zda se na řešený případ může vůbec aplikovat ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř.“; „zda zastavení řízení, posuzováno z procesního hlediska, zavinila žalobkyně, neboť podala žalobu u soudu přesto, že smlouva, kterou uzavřela s žalovanou, obsahuje ujednání, podle něhož bude spory mezi účastníky projednávat Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, a to za předpokladu, že žalovaná může, ale také nemusí vznést včas námitku nedostatku pravomoci soudu“. Dle žalobkyně ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř. na daný případ vůbec nedopadá. Dle jejího mínění měl odvolací soud správně postupovat podle ustanovení § 146 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a o nákladech rozhodnout tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu. Má za to, že není možno uzavřít, že zastavení řízení, posuzováno z procesního hlediska, zavinila žalobkyně, protože podala žalobu u soudu přesto, že smlouva, kterou uzavřela s žalovanou, obsahuje ujednání, podle něhož bude spory mezi účastníky projednávat Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

V závěru dovolání žalobkyně navrhuje, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K dovolání žalobkyně se žalovaná dle obsahu spisu nevyjádřila.

Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř. Nejvyšší soud proto posuzoval – v hranicích právních otázek vymezených v dovolání – zda je dovolání (jež směřuje proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí) přípustné podle § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť otázka, zda je v případě zastavení řízení soudem dle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. namíste při rozhodování o náhradě nákladů řízení aplikace ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř., či zda má být aplikováno ustanovení § 146 odst. 1 písm. b) o. s. ř., nebyla v rozhodování odvolacího soudu dosud vyřešena; není však důvodné.

Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovocatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.).

Vzhledem k přípustnosti podaného dovolání dovolací soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečnostmi), jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.). Tyto vady dovocatelka netvrdila a dovolací soud je z obsahu spisu neshledal.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil,

případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Dle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci nebo rozhodčí komisí spolku, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví; věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají nebo že netrvají na projednání věci před rozhodčí komisí spolku. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věcí se zabývat.

Podle ustanovení § 146 odst. 1 o. s. ř. žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení a) skončilo smírem, pokud v něm nebylo o náhradě nákladů ujednáno něco jiného; b) bylo zastaveno.

Dle ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř. jestliže některý z účastníků zavinil, že řízení muselo být zastaveno, je povinen hradit jeho náklady. Byl-li však pro chování žalovaného (jiného účastníka řízení) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (jiný účastník řízení).

Ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. upravuje situaci, kdy má být věc rozhodnuta výlučně v řízení před rozhodci. Pak teprve v zahájeném řízení před obecným soudem mohou účastníci prohlásit, že na rozhodčí smlouvě netrvají. I v projednávané věci si účastníci smlouvy sjednali výlučnou pravomoc rozhodčího soudu. Jak uvedl odvolací soud, „smlouva, kterou žalobkyně uzavřela s žalovanou, obsahuje ujednání, podle něhož bude spory mezi účastnicemi projednávat Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky“.

Rozhodčí řízení je jednou z možností rozhodování sporů. Namísto soudů jsou však takové spory rozhodovány soukromými subjekty - rozhodci. Pravomoc rozhodců je třeba založit dohodou účastníků, tzv. rozhodčí smlouvou. Rozhodčí smlouva tak vyloučí projednání případného sporu před státními soudy. V případě existence rozhodčí smlouvy má žalovaný možnost před svým prvním úkonem ve věci, resp. nejpozději při svém prvním úkonu ve věci, vznést námitku chybějící pravomoci soudu. Je to přitom pouze žalovaný, který má právo námitku vznést, soud nijak intervenovat nemůže. Soud tedy z vlastní iniciativy nezjišťuje, zda věc má být projednána v rozhodčím řízení. Učiní tak toliko v případě příslušné námítky žalovaného. Jestliže soud skutečně zjistí, že věc má být projednána v řízení před rozhodci, pak řízení zastaví, nejedná-li se o případy výslovně zákonem (viz ustanovení § 106 odst. 1 část za středníkem o. s. ř.) stanovené, kdy soud i přes uplatněnou námitku pokračuje dále.

Je-li řízení podle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. zastaveno, pak je nutno odpovědět na otázku, zda a která z procesních stran má povinnost k náhradě nákladů řízení.

Žalobkyně nese procesní odpovědnost za zastavení řízení, byla-li uzavřena platná rozhodčí doložka. Žalobkyně musí být srozuměna s tím, že podá-li žalobu k obecnému soudu, může se žalovaná domáhat dohodnutého postupu, tzn. namítne uzavření rozhodčí smlouvy (doložky). Na uvedeném nic nemění, že žalovaná má právo, nikoli povinnost nedostatek pravomoci soudů namítat. Jestliže tedy žalobkyně podala žalobu u soudu za situace, kdy si strany smluvně vyloučily projednání případného sporu před soudy, s tím, že spoléhala na to, že žalovaná nenamítne, že má být věc projednána v rozhodčím řízení, nebo že bude s projednáním věci před soudem souhlasit (prohlásí, že na rozhodčí smlouvě netrvá), a nebyl zde důvod pro to, aby soud žalobu projednal i přes existenci rozhodčí smlouvy (tedy tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena

rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věci se zabývat), pak je nutno uzavřít, že z procesního hlediska žalobkyně zavinila, že řízení v dané věci muselo být zastaveno. Žalobkyně je tak podle § 146 odst. 2 o. s. ř. povinna nahradit náklady řízení žalované. V jednání žalované, která využila svého procesního práva a důvodně namítla nedostatek pravomoci soudu, přitom spatřovat její procesní zavinění zastavení řízení ve smyslu § 146 odst. 2 o. s. ř. nelze.

Dovolatelce se vymezenými námitkami v rámci uplatněného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci nepodařilo zpochybnit právní závěr odvolacího soudu, že je to žalobkyně, která v projednávané věci procesně zavinila, že řízení bylo zastaveno, a stíhá ji tak povinnost hradit žalované náklady řízení. Proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání žalobkyně proti usnesení odvolacího soudu podle § 243d písm. a) o. s. ř. pro nedůvodnost zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)